

Tamási Áron

BÖLCSŐ ÉS BAGOLY

■ (részlet)

”

Velem azon a karácsonyon olyan dolog történt, amely egész máig való életemnek egyik fontos eseménye lett, ha ugyan nem a legfontosabb. Ez az esemény egy szerencsétlenség volt, mely könnyen az életembe is kerülhetett volna; s hogy mégsem vetett véget az életemnek, azt gondolkodó ésszel soha nem tudtam megérteni. De nem is egészen jól mondom, mert ha földi létezésemnek nem is vetett véget, annak az életnek, amely reám várakozott, mindenesetre búcsút mondatott.

Szokták mondani, hogy az élet útjait nem lehet kiszámítani.

Hát ezen némelyek mosolyognak, mások legyintenek rá könnyűszerrel, s vannak olyanok is, akik üres szóbeszédnek tartják. Én sem szívlelhettem soha, hogy ne magam, hanem a vak sors kormányozza az én életemet; s általában igyekeztem is én magam kormányozni. Sokszor azonban bizonyos eseményeken, amelyek csak úgy vaktában történnek az emberekkel, el kellett gondolkoznom. Ennek pedig könnyen az lett a vége, hogy az élet útjait bizony nem egészen lehet kiszámítani.

Az a karácsonyi szerencsétlenség is ilyen volt.

Szeretném a történetet hűséges és szigorú valóságában elmondani, ami emberi mérték szerint nem is látszik lehetetlennek, mert minden lényeges percére emlékezni tudok.

Azon a télen már a negyedik elemi osztályba jártam; s a karácsony, amit akkor megértem, a tizedik karácsonyom volt. Koromhoz képest is jó növésű és egészséges legényke voltam, teli kíváncsisággal minden iránt, ami körülöttem volt és a falusi életben rejlett. Semmiből sem akartam kimaradni, sőt ha lehetett, szokásokban és magaviseletben inkább

Tamási Áron szülőháza Farkaslakán, ma Emlékház (Fotó: Váradí Péter Pál)

Tamási Áron negyedikes gimnazista korában Nagy István barátjával, Székelyudvarhely, 1914. január (Petőfi Irodalmi Múzeum, foto: id. Kováts István)

azokkal tartottam, akik valamivel idősebbek voltak nálamnál. Így történt a karácsonyi kántálás dolgában is, ami nagy divatú és szép szokás volt abban az időben, amint azt valahol korábban félszóval említettem is. Egyszer majd elmondom, hogy miképpen kántáltam későbbben én is, amikor már belénőttem a fickólegények sorába; de annyit el kell mondanom most is, hogy a kántáló nyájak szigorú rend szerint alakultak, mely rendnek az életkor és az életkoron belül a választás volt az alapja. Legelől jártak a katonaviselt legények csoportjai, amelyek valódi egycsővű vagy kétcsővű pisztolyokkal járták hajnalig a falut, a legjobb lányokat nagy szertartással és köszöntőkkel meglátogatták, ott ettek-ittak, egy kicsit énekeltek is, majd elvonultokban a pisztolyokkal nagyokat lőttek a leány tisztelőre. Utánuk

a tizenhatszáz-as legények csoportjai következtek, majd a serdülő legényeké. Akik még csak tizenkét-tizennégy évesek voltak, azok az ünnep előtti napokban és karácsony napjának éjszakáján úgy akaratoskodtak és röpdöstek, mint a madárfiak.

Én is ilyen madárfiú kívántam lenni. Simóval, ki az iskolában megállandósult jó barátom volt, úgynevezett patrópuskát szerkesztettünk. Ez a patrópuska úgy készült, hogy kerítettünk valahonnét egy üres rézpatront, s azt megcsináltuk puskának, vagyis fanyelet faragtunk a patronnak, amit a fanyél ágyába dróttal belékötöttünk, aztán a rézcsőbe a fenéke fölött kicsi likat

S megvolt a boldogság.

Sokáig azonban nem üzhettük ezt a dolgot, hacsak azt nem akartuk, hogy rajtunk is puffantsanak otthon egyet. Így aztán már korán este hazamentem, de egy kicsit megbántam a dolgot, mert atyám, akitől jóformán egyedül tartottam, már elment volt a szokásos „kicsi” időre hazulról; édesanyám a bölcső mellett ült, melyben tíz évvel ezelőtt én is feküdtem, s amelyben most, halokan a „Csordapásztorok”-at zengedezve, gyöngéden ringatta Gáspárt, ki még nem volt kétesztendő. Az ötödik éves Ágnes, az a csillagszemű és fürge leányka, már aludt az anyámék ágyában, lábtól; Anna pedig, ki már a tizenhat esztendejével komoly leányocská volt, szépen felöltözve várta, hogy a kántálók megtiszteljék őt is.

Nyugtalan voltam, s egy kicsit duzzogtam is, hogy a nagyobbakkal együtt nem járhatok én is a ptyolat és zengő éjszakában. Ha pedig arra gondoltam, hogy a kántálók akármelyik percben hozzánk is bújhatnak, akkor olyan érzés támadott bennem, mintha üres kézzel vadászokkal kéne találkoznom, akik fegyverük s tömött tarisnyájuk mellől semmibe veszik a céltalan embert.

Így hát lefeküdtem, s el is aludtam.

Azt sem tudom, hogy kántálók jöttek-e hozzánk, mert csak hajnalban ébredtem fel. Nyilván jöttek, de én olyan mélyen aludtam, hogy még azt sem vettem észre, amikor apám, valamikor az éjszaka folyamán, italosan hazajött. Elég ital lehetett nála, mert le sem vetkezett, hanem úgy ruhástól lefeküdt az egyik karos padra. Amikor én fölkeltem az ágyból, és a lámpát kicsi lángra meggyújtottam, ott láttam feküdni a padon, csizmában és ujjasban, feje alatt egy tarka párnával, amely úgy volt tarka, hogy fehéren piros, egyenes csíkok voltak, keresztül és hosszan.

Úgy aludt, mint a csutak.

Künn egészen sötét volt még, de nem tudtam, hogy pontosan hány óra lehet. Volt ugyan egy láncos falioránk, de az állott, mert a karácsony hevében anyám elfelejtette volt felhúzni a láncát. Úgy éreztem azonban, hogy korábban van az idő, mint más hajnalokon, amikor úgyszintén fel szoktam kelni, hogy a fűttőben tüzet gyújtsak. Most is nekiláttam, hogy tüzet tegyek, mint a tavalyi és az idényi télen is minden hajnalban. Amíg babráltam a forgáccsal, s a fát béraktam, és alá gyújtottam a szalmával, azalatt ismét a tegnapi estén és a kántálásán járt az eszem. Amikor

bérettem a kályha ajtaját, s ott előtte ismét felálltam, a tűz gyenge ropogása mellett és az enyhe lámpavilágon álló helyemből széjjelnéztem a szobában. Az ablakok bé voltak fagyva, de a tél fehérsége sejtelmyszerűen meghúzódott az ablakok mögött. Nagy csend volt a világban. Hiába füleltem, hogy hallanék-e még valamerről elkésett kántáló éneket, mert csak távoli kakasszót hallottam, azt is csak egyet. S kettőbe törte azt is, vagy valamennyit letörve belőle, mert apám olyan hangosan szuszogott a padon, hogy amikor kifelé eresztette a levegőt, akkor a kakas szavát a fülem számára kettőbe törte.

Édesanyám megmozdult az ágyban, és félig fölébredve, csendesen azt mondta nekem:

– Megfázol...

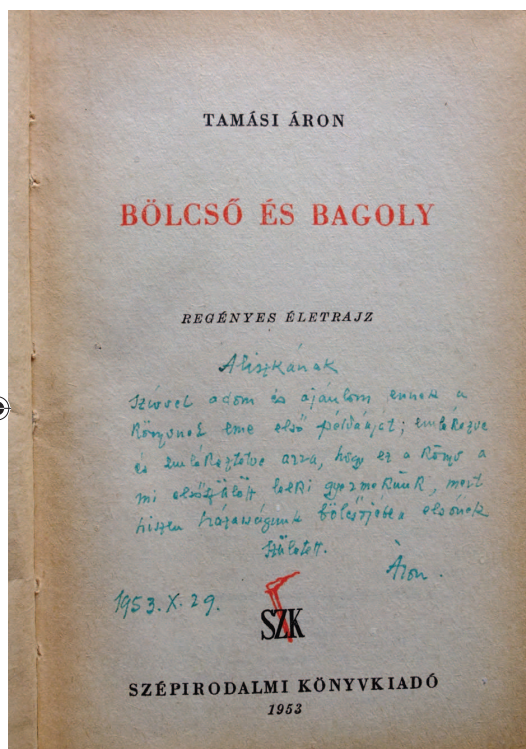
Aztán ismét elszenderedett, és többet nem szólt. A testvéreim is mind aludtak.

Karácsony másodnapja volt.

Ismét eszembe jutott a tegnapi zengedező este, amelyen kedvemre nem bolyonghattam. A nyugtalanság, melyet magamban hordoztam akkor, s még szinte a duzzogás is mind bennem volt azokban a percekben, amikor ott álltam fázósan a kályha mellett, mely az ajtó nyílásain keresztül fényből aranyágakat lobogtatott az asztal felé.

S akkor hirtelen eszembe jutott valami, ami kedvet csinált nekem.

Abban a percben öltözködni kezdtem, de csendesen mozogtam, és lassan vettem fel a cipőmet és húztam magamra a posztóharisnyát, nehogy ismét felébredjen anyám, s megkérdesse tőlem, hova készülök. Mert ha felébredt volna, s megkérdezi, bizonyosan megmondtam volna neki az igazat, minek folytán nem is engedett volna ki a házból. Az igazság pedig az volt, hogy a szomszédba készültem, Pali bácsiékhöz, nagyanyámnak ahhoz a módos gazdatestvérehez, akit már említettem volt, amikor olyan nagy madarász voltam. Nem azért készültem oda, mintha az öreg pipás Pali bácsit vagy a vénasszony feleségét akartam volna látni. Bálintot sem akarhattam meglátogatni, szegényt, azt az úrfiskodó árvaházi diákot, mert még azon az őszön meghalt. Ellenben még mindig ott lakott néhai Bálintnak a nénje, vagyis a Pali bácsi fiának a felesége, akit Bertának hívtak, s nekem is nagynéném volt. De abban az esztendőben ott honolt nálunk a Berta néném öccse is, Péter bátyám, katonaviselt nagy legény. Róla nagyon jól tudtam, hogy a nagy kántálók közé tartozott a tegnapi este, s meg akar-

Dedikáció a *Bölcső és Bagoly* című regényes életrajz belső címloldalán (Vermesné Basilides Aliz tulajdona)

reszeltünk, előről megtöltöttük puska- porral, s a kicsi likon keresztül pedig gyufával begyújtottuk. Néha kiugrott a patron a bölcsőjéből, máskor széjjel is vetette magát, de legtöbbször csak mérgesen megrázta magát.

Bárhogy viselte azonban magát, mindig jó nagyot durrant. Ketten Simóval még magunk mellé engedtünk néhány más cimborát is, majd karácsony első napján, korán este, úgy tettünk, mintha kántálni mennénk. Itt-ott feltünezdünk az utcákon, csikorgattuk a havat és a karácsonyi énekeket, néha pedig a patrópuskákkal is durrantottunk egyet.

tam nézni, hogy vajon hazajött-e már; s ha pedig igen, akkor merre s hogyan járt az éjszaka.

A kicsi ujjasomat fel sem vettem, hanem még fát tettem a tűzre, s azután lassan kimentem a házból. Csak egy kerítés választott el Pali bácsiéktól miniket, de azon a deszkakerítésen, a mi házunk utca felőli bütyjénél, egy hágdosó is volt, hogy könnyebben tudjunk egymáshoz átaljárni. A hajnali sötétben én is arra mentem, és átléptem a hágcson. Amikor a túlsó udvaron voltam, már észrevettem, hogy viláosság szűrődik ki az istállóból, ahol ők a jó lovakat tartották. Egy pillanattal gondolkodtam, hogy odamenjek-e, vagy pedig egyenesen a házba tartok. Aztán mégis az istálló ajtaja felé mentem, mert az jutott eszembe, hogy hátha Péter bátyám van ott; s ha pedig nem ő, akkor is megnézhetem a lovakat. Ahogy odaértem az ajtóba, hát Domokos bátyám rendezkedik a lovak között, vagysis Berta nénémnek az ura.

Köszöntem neki, mire Domokos bácsi, ki harmincéves lehetett akkor, elnevette magát, és azt kérdezte:

– Hát ilyen jókor felkeltél, legény?

– Fel én! – feleltem büszkén.

Néhány percig néztem őt és a két lovat, melyek a lámpafényben párát fújtak néha; de akkor azt mondtam, hogy egy kicsit bémegyek a házba. Domokos bácsi gondolhatta is, hogy ujjas nélkül esetleg fázodom valamicskét, s így szó nélkül tudtul vette, amit mondtam. Én pedig mindjárt el is indultam, s bementem a házba, jobban mondva abba a szobába, amelyben Berta néniék laktak. Amikor beléptem az ajtón, az asztal fölött égett a lámpa. Olyan magosan volt, hogy én talán az asztalra térdelve sem értem volna fel. A lángja nem volt egészen lehúzza, hanem afféle félvilágot adott. Az ajtón belül egy cseppet megálltam, hogy hova telepedjem, vagy mihez kezdjek. Berta néném, ki szép kék szemű fiatalasszony volt, félálomban még az ágyban feküdt. Láttam, hogy megismert, de arra nem emlékszem, hogy szól-e valamit. Talán inkább csak magában tette a helyére, hogy ott vagyok. Egy három- vagy négyesztendős Kálmán fia volt neki, aki mellette elevenkedett. Az ágyval szemben üres karos pad állott az ablak alatt, s annak a padnak a túlsó végénél is állott egy másik karos pad, szintén ablak alatt, mely a túlsó szomszéd felé nézett. Ez a pad nem volt azonban üres, mert Péter bátyám megbújva aludt raj-

ta, ünnepi ruhájában, ahogy a kántálóból, bizonyosan hajnal felé, részegen hazajöhetett.

Én belépés után, amikor egy széttekintéssel mindezeket láttam, egyenesen odamentem az asztal mellé, s leültem az üres karos padra, szembe az ágyval. Hátam mögött az ablak volt, fölöttem a lámpa égett, balra az ajtó felé kicsi kályhában sirt a tűz; jobbra pedig, csak egy ölnyire, Péter bátyám fűrészelt csendesen, végignyúlva a padon.

Kicsi Kálmán az ágyból nyújtogatta a karját, hogy oda akar jönni hozzám, de az anyja nem engedte.

S én ott ültem egyedül.

Úgy néztem körül mindjárt, hogy jól van hát, itt vagyok, de most mit csináljak. S akkor megpillantottam egy pisztolyt, mely Péter bátyám fölött feküdt, az ablak talpán. Arrafelé húzódtam, majd az alvó nagylegény teste fölött kinyúlva, elvettem az ablak talpáról a pisztolyt. Szép, kétsövű pisztoly volt, kicsiben olyan éppen, mint a kétsövű vadászpuska. Csakhogy előről kellett megtölteni, puskaporral; s azután jól lefojtani csepűvel vagy papirossal. Hátral mind a két csőre kakas hajolt, mely ráborult arra a kicsi nyelecskére, amelyikre azt a csöpp rézkupakot borították. Ha aztán rajta volt a kicsike aranykupak, s a kakas fel is volt húzva, akkor csak meg kellett huzintani alól a ravaszt, mert az rácsapódott a csöpp aranysapkára, s akkor a pisztoly már el is szólt.

Mindezt akkor is tudtam.

Forgattam a kezemben, s kíváncsi izgalommal néztem a kétsövű pisztolyt. Mind a két csőve meg volt töltve. Vajon miért nem lőtte ki Péter bátyám, azt gondoltam. Talán akarta volna, csak nem volt kapszulája, vagysis kicsike kupakja. Vagy esetleg hiába cseszegette, mert rossz volt a kapszula, s nem gyújtotta bé.

– No hát, ilyen legény! – gondoltam.

Csendesen, nehogy észrevegyék, odacsúsztam a padon Péter bátyámhoz, és az ujjasa zsebében kotorászni kezdtem. Valami papiros akadt a kezembe, s éreztem, hogy abban a papirosban, mely össze volt csombolygatva, van valami. Amikor a lámpa alatt széthajtogattam a papírt, néhány kupakocská aranylott elő. Egyet kivettem közölkök, s megnézegettem. Olyan izgalom fogott el, hogy belül a fülemben bizseregni éreztem valamit. Tudtam, hogy tilos, amit csinállok, mert ha látná valaki, egyet jót húzna reám. De valami nagyobb volt bennem, mint a tilalom. Talán már nem

is a kíváncsiság, hanem a veszélyes különösség; vagy az talán, hogy hatalmat vegyek a kétsövű pisztoly fölött, mely nagy tudománnyal van megszerkesztve, és teli van lefojtott tűzzel.

Felhúztam a jobbik cső kakasát, és a csöpp nyelecskére ráhúztam a kupakot. Ott sárgállott rajta, és a kakas fel volt húzva. Gondoltam, csak meg kéne egy kicsit rántanom alul a ravaszt, s mindjárt óriásit szólna. De azt nem tenném meg semmiért, itt a szobában, esetleg messze künn a kertben. De ha jól megfogom két ujjal a kakast, s a másik kezemmel akkor huzintanom meg a ravaszt: hát igen, akkor nem tudna ráugrani a kupakra, mert én a két ujjammal fogom a

Tamási Áron szülőháza Farkaslakán, ma Emlékház
(Fotó: Váradi Péter Pál)

kakast, s csak lassan, kíméletesen eresztetem reá.

Akkor nem sülné el a pisztoly.

De valami kétség támadt bennem abban a pillanatban. Nem bíztam eléggé magamban. Hátha kiszalasztom a két ujjam közül a kakast! S talán a pisztolyban sem bíztam. Levettem hát a sárgálló kupakot, és visszatettem a többi közé. S ahogy visszatettem, még egy pillanatra ránéztem a pisztolyra, melyet a jobb kezemben tartottam valahogy, de hogy miképpen, arra sohasem tudtam visszaemlékezni. Csak a bizonyosság és a tudás érzésére em-

lékszem. Arra, hogy kupak nélkül nem süllhet el a puska.

Tehát meghúzhatom most már bátran a ravaszt.

S mozdult is a jobbik mutatóujjam a ravaszon, de a kis kattanás helyett abban a pillanatban nagyot robbanva elszólt a puska. A bal kezemet különös forróság öntötte el rögtön, ugyanakkor a lámpa a megriadt légben egy lobbanással kialudt, a kicsi fiú az ágyban ijedten sírni kezdett, és Berta néném a sötétben valamit kiáltott, s mintha maga alá kaparta volna a gyermeket.

De én akkor már az ajtóban voltam. Úgy menekültem, némára ijedve; s éreztem valahogy tompán s egy kicsit távolról, hogy a bal kezem nedvesen forró, és zibong benne minden. Domokos bácsi futva jött a ház felé, ott találkoztunk össze az udvaron, majdnem még a ház előtt. Reám kiáltott, hogy mit csináltam, de meg sem állt, hanem rohant bé a házba. Nem álltam meg én sem, mert haza akartam jutni minél gyorsabban. Áthágtam a hágcson, a kerítésen keresztül.

Éppen pirkadott.

Ahogy beléptem otthon az ajtón, anyám rám tekintett, s abban a percben a fejéhez kapott, és az arca elszörnyedt. Valami fojtott, kínlódó és sírásforma hangot adott. Akkor láttam meg én is

a bal kezemet, mely vérben és roncsolva lógott. Megborzadtam, hányinger jött rám, majd sírni kezdtem. Ahol álltam, teli csorgott vérrrel a padló.

– Hallgass, apád felébred! – mondta anyám.

Ha még jobban is meg tudtam ijedni, akkor csakugyan megijedtem attól, hogy apám fel talál ébredni. Engem a nagy baj mellé meg is verne talán, hogy mit követtem el; s anyám is dörgeelmet kapna, hogy miképpen engedhetett el sötét hajnalon hazulról.

Összeszorítottam hát a fogaimat.

De már ott volt a mosdótál egy magas széken, anyám vizet töltött belé, s a véres bal kezemet a vízbe tettük, hogy abban megvonassuk. Amíg ott álltam a mosdótál mellett, Annát felköltötte, és mindjárt szalasztotta is Mózsi bácsihoz, aki az anyám testvére volt. Az istenre kéri, azt üzenté anyám, jöjjön a szánnal vagy a szekérrel, mert a legénykét a kórházba kell vinni. Mondjad, hogy a hüvelykujját ellötte a bal kezén.

Ahogy Anna kifutott az ajtón, én is kiemeltém a kezemet a vízből, amely nem is víz volt már, hanem mint a vér, olyan piros. Akkor láttam először és tisztán, hogy a felső izület fölött hüvelykem már csakugyan nem volt, s róla a bőr alább is hiányzott. A tenyerem pe-

dig három vagy négy helyen is bé volt hasadva.

Ebből kéz többet nem lesz – gondoltam magamban.

De már úgy gondoltam, mintha nem is az én kezemről volna szó; mintha az eszem s amit léleknek neveznek, nem lett volna annyira egyben együtt, mint azelőtt. A fájdalom is zibbadásba takarta magát, s életemben először teljes egyedülvalóságban néztem az ablakra, melyen mindjobban kezdett bejönni a fény, hogy legyőzze a lámpavilágot. Amikor apámra tekintettem, kinek az arcán már küzdött a kétféle fény, ő is olyan messze és rejtelemben feküdt, mintha csak álomban látnám.

Anyám eloltotta a lámpát.

Aztán kivette a bal kezemet a vízből, és hagyta, hogy visszacsorogjon róla a víz. Utána elővett a padból egy nagy szöttes törölközőt, és abba belécsavarta a kezemet. Úgy leültetett a kicsi kályha mellé, és az ölembe kispárnát tett, hogy azon nyugtassam a kezemet.

Nemsokára megérkezett Mózsi bácsi, két rossz lóval és egy szánnal, melynek a derekában szénából volt az ülés. Anyám feketébe öltözött, csak a fejkendőjében voltak nagy és eluralkodó ezüstcsíkok, mintha nem is fej, hanem nagy ezüstdíó lett volna a feje. Még egy hárszkendőbe

Székelyudvarhely, Szabadság tér, balra a városháza, szemben a református templom (Fotó: Fortepan/Németh Tamás)

Székelyudvarhely. Róm. kat. Gimnázium a templommal.

Képeslap Székelyudvarhelyről (Zempléni Múzeum, Szerencs)

Tamási Áron a székelyudvarhelyi gimnázium IV. osztályos tanulója, Székelyudvarhely, 1915 körül (Petőfi Irodalmi Múzeum, fotó: id. Kovács István)

belébugyolálta a kezemet, majd Mózi bácsi feltett engem a szánra, anyám a fejemet az ölébe húzta, és megindultunk a város felé.

Már délfelé járhatott az idő, amikor a Vármegyei Közkórház elé megérkezett a két ló. Ismét levettek a szánról, de a lábamon mentem bé a kórházi épületbe. S amíg mentem a hosszú udvaron, lankadt gondolattal azt mondogattam magamban:

– Nem hittem volna, hogy így látom meg a várost...

Bent a folyosón negyedórát ha várakoztunk, s már jött az igazgatóorvos, akit Imre Domokosnak hívtak. Szépen a vállamra tette a kezét, s úgy vitt bé egy erősen orvosságzagú nagy terembe. Ott odaállott egy kicsike asztal mellé, amelyen mindenféle csillogó szerszámok voltak, üvegek és vatta. Lebontotta a kezemről a csombolyagot, megtekergette a fejét, s kétszer is mondta:

– Hüüm, hm...

Én is láttam, bár nem is akartam odanézni.

Az igazgatóorvos mellett egy öregebb doktor is állt, aki az igazgatóorvosnak a keze alá készített mindent. Akkor az igazgató vattával jól megmosta a sebet, melyek úgy kezdtek égni, mint ha ezer darázs egyszerre szúrt volna beléjük. Aztán nekikezdett, hogy a hasadásokat a tenyeremen összevarja. Az úgy fájt, hogy már nem bírtam, hanem sírva fakadtam. Abban a percben azonban furcsa dolog történt, mert az öre-

gebbik másik orvos, nyilván fenytésből, a fájdalom mellé meg is ütött. Ránéztem, hogy ez miképpen lehetséges; majd a könnyek közül a ruházatomra esett a tekintetem.

Talán, mert szegény falusi fiú vagyok?!

Ezt a gondolatomat ecet és maró méreg vette körül, s abban megült. Összeszorítottam a számat, s a szememből a könny, mintha tűzön lett volna, elpárolgott.

Többet nem sírtam.

A kezemet békötötték. Anyám és az ápolónő levetkőztettek, s lefektettek a kórházi ágyra. Csak az anyám két melengető szemét láttam már, s halványan az én kedves falusi ruhámat, melyet anyám az ölében szorongatott.

Elaludtam. Csak másnap reggel ébredtem fel. Magam mellett, a kicsi fehér szekrény tetején két kiflit találtam és egy zsemlét. Anyám hozta volt nekem, még a tegnapi. Azzal búcsúzott tőlem, amikor aludtam.

Kiflit és zsemlét akkor ettem először életemben.

Tíz hétig maradtam a kórházban. Amikor onnét anyám és apám hazavitt, a bal kezemről hiányzott a hüvelykujj, de egyébként semmi baja nem volt a kezemnek. Olyan kitűnően tudtam foggni véle, hogy még jobban dolgoztam, mint azelőtt. Még sarlóval aratni is tudtam, pedig a markot bal kézzel kell hajtani, vagyis azzal kell a sarló fölött egybefogni a búzát.

Anyámnak mégis olyan gondolata támadt, hogy apám írjon egy levelet Áron bácsinak Gyulafehérvárra. S abban a levélben írja meg, hogy a legénykének igen jó esze van, ellenben a bal kezéről az egyik ujj hiányzik. Ennél fogva a mezei munkában hátrányt szenved, de tanulni kedve volna. Nem kéne-e tehát egyet próbálni véle a gimnáziumban.

Atyám megírta a levelet, és elküldte.

Tudtom nélkül s nagy titokban csinálták az egészet, pedig akkor már nagyocská legényke voltam. A titkos dolog azonban már egy hét múlva kiderült, mert Áron bácsitól megjött a válaszlévlél. S a levélben az állott, hogy ő nem bánja, amit atyám kért; vagyis a próbát a gimnáziummal meg lehet csinálni, ha már olyan hiányossága van a legénykének, ami őt a mezei munkában hátráltatja.

Amikor ezt megmondták nekem, mindenki reám nézett, hogy vajon én mit szólok a nagy dologhoz. Engemet azonban olyan furcsa pezsdület öntött el, hogy hamarjában nem tudtam szólani semmit. Csak a szemem pillangózott ide és oda. Aztán elnevettem magam.

S ebből már tudhatták, hogy kedvem van elmenni oda, ahol a betűk szántó-földjei terülnek el, és a megsegítő tudomány tarka mezei.